

Stiklað á stóru

1989-1992:

Staðfest hættumat vegna ofanflóða fyrir sex staði. Matið var síðan felld úr gildi með nýjum lögum árið 1997.

1995:

Málaflokkurinn *Varnir gegn snjóflóðum og skriðuföllum* fær-ist frá félagsmálaráðuneyti til umhverfisráðuneytis með lögum frá Alþingi. Löggin voru endurskoðuð og samþykkt verulega breytt árið 1997. Veðurstofu Íslands falið aukið hlutverk og ábyrgð í ofanflóðavörnum með því að

- gera hættumat fyrir sveitarfélög þar sem hætta á ofanflóðum er talin vera fyrir hendi.
- gefa út viðvaranir og lýsa yfir/afletta hættuástandi.

1995/1996:

Borgarafundur um snjóflóðavarnir á átta stöðum á vegum umhverfisráðuneytis: Bolungarvík, Flateyri, Ísafirði, Neskaupstað, Patreksfirði, Seyðisfirði, Siglufirði og Súðavík. Íbúum kynnt áform um uppbyggingu snjóflóðavarna í kjölfar nýrra laga og rætt um hvernig hægt væri að auka öryggi íbúanna.

1996:

Umhverfisráðherra gefur út reglugerð um varnir gegn snjóflóðum og skriðuföllum þar sem kveðið er á um þátt Ofanflóðasjóds í gerð varnarmarkja og kaupum eða flutningi húseigna á skilgreindum hættusvæðum.

1996:

Ný ofanflóðanefnd skipuð með Magnús Jóhannesson, ráðuneytisstjóra, í forsæti. Nefndin átti fundi með fulltrúum sveitarfélaga í þéttbýli, sem búa við hættu á snjóflóðum, og lagði fram drög að frumathugun á mögulegum vörnum og kostnaði við varnarmarkja.

1996:

Veðurstofa Íslands og Almannavarnir ríkisins kynna áætlun um rýmingu húsnæðis í áðurnefndum sveitarfélögum. Markmiðið var að auka öryggi íbúanna með skipulegum aðgerðum þegar snjóflóðahætta skapaðist. Litið var á rýmingaráætlunina sem ráðstöfun til bráðabirgða meðan verið væri að afla frekari gagna um ástandið á viðkomandi stöðum, setja nýjar reglur um hættumat og reisa mannvirki til varnar gegn ofanflóðum.

2000:

Alþingi samþykkir frumvarp umhverfisráðherra um breytingar á lögum nr. 49/1997 um varnir gegn snjóflóðum og skriðuföllum. Nýtt lagaákvæði tók gildi um að skipa skyldi hættumatsnefndir í viðkomandi sveitarfélögum til að gera tillögur að hættumati í samráði við sveitarstjórnir og Veðurstofu Íslands.

2000:

Umhverfisráðherra gefur út reglugerð nr. 505/2000 um hættumat vegna ofanflóða, flokkun og nýtingu hættusvæða og gerð bráðabirgðahættumats. Fyrsta hættumatsnefndin skipuð í ágúst, hættumatsnefnd Fjarðabyggðar.

2002:

Umhverfisráðherra staðfestir hættumat ofanflóða fyrir Neskaupstað, Siglufjörð, Seyðisfjörð og Eskifjörð.

2003:

Umhverfisráðherra staðfestir nýtt hættumat fyrir Ísafjörð/Hnífsdal, Bolungarvík og Patreksfjörð.

2004:

Umhverfisráðherra staðfestir nýtt hættumat fyrir Bíldudal, Flateyri og Ólafsvík.

2005:

Umhverfisráðherra staðfestir nýtt hættumat fyrir Ólafsfjörð, Suðureyri, Þingeyri og Súðavík.

2006:

Umhverfisráðherra staðfestir nýtt hættumat fyrir Búðir við Fáskrúðsfjörð.

2007:

Umhverfisráðherra gefur út reglugerð nr. 495/2007 til breytinga á reglugerð 505/2000.

Október 2007:

Tillaga að hættumati fyrir Seljalandshverfi, Tunguskeið, Tungudal, Dagverðardal og Innri-Kirkjubólshlíð á Ísafirði kynnt íbúunum.

Desember 2007:

Tillaga að hættumati fyrir Tálknafjörð kynnt íbúunum.

Hættumat í þágu öryggis íbúanna

Hættumat vegna ofanflóða er liður í umfangsmiklu varnarsarfi sem stjórnvöld og Alþingi ákváðu að hrinda í framkvæmd til að tryggja sem best öryggi íbúa á þeim svæðum þar sem hætta er á snjóflóðum og skriðuföllum.

Helstu niðurstöður hættumatsins

- Hættumatslínur eru dregnar í samræmi við mat á hættu vegna snjó- og krapaflóða.
- Mestöll byggðin er utan hættusvæða.
- Hætta er á krapaflóðum í Hólsá. Þar er eitt hús á hættusvæði A.
- Undir Geitárdal er talin hætta á bæði krapaflóðum og þurrum snjóflóðum. Þar eru þrjú íbúðarhús á hættusvæði C, þrjú á hættusvæði B og tvö á hættusvæði A.

Tillaga til kynningar og umræðu

Tillaga að hættumati vegna ofanflóða á Tálknafirði var unnin af Veðurstofu Íslands á vegum hættumatsnefndar Tálknafjarðarhrepps. Umhverfisráðherra skipaði nefndina 20. júní 2007 í samræmi við ákvæði reglugerðar nr. 505/2000 „um hættumat vegna ofanflóða, flokkun og nýtingu hættusvæða og gerð bráðabirgðahættumats“. Þessari reglugerð var síðar breytt með nýrri reglugerð, nr. 495/2007 „um hættumat vegna ofanflóða og flokkun og nýtingu hættusvæða“.

- Tillaga að hættumati er kynnt íbúum á Tálknafirði með þessum bæklingi og í opnu húsi á staðnum. Þar gefst kostur á að fá frekari upplýsingar, leita svara við spurningum og koma athugasemdum á framfæri.
- Tillaga að hættumati verður aðgengileg almenningi á skrifstofu sveitarfélagsins í fjórar vikur eftir opna húsið. Tillöguna og helstu skýrslur, sem liggja henni til grundvallar, má einnig nálgast á heimasíðu Veðurstofu Íslands: www.vedur.is/ofanflod/haettumat. Hættumatsnefnd leggur síðan tillöguna fyrir umhverfisráðherra sem staðfestir hættumatið formlega.
- Innan sex mánaða frá staðfestingu hættumats skal bæjarstjórn gera áætlun um aðgerðir til að tryggja öryggi íbúa á hættusvæðum.
- Á hættusvæðum A og B er heimilt að tryggja öryggi íbúanna með eftirliti og eftir atvikum með því að rýma hús.

Hættumatsnefnd Tálknafjarðarhrepps

- Gunnar Guðni Tómasson, forseti tækni- og verkfræðideildar Háskólans í Reykjavík, formaður.
- Ásgeir Jónsson, Tálknafirði.
- Bjarni Magnússon, Tálknafirði.
- Snjólfur Ólafsson, prófessor í viðskipta- og hagfræðideild Háskóla Íslands.

Útgefandi: Hættumatsnefnd Tálknafjarðarhrepps

Umsjón, texti, hönnun: Athylgi ehf.

Kort: Veðurstofa Íslands

Prentun: Svansprent

Ljósmynd: Mats Wibe Lund

Mat á hættu vegna ofanflóða á Tálknafirði

Kynning á tillögu hættumatsnefndar Tálknafjarðarhrepps

Desember 2007

Hættusvæði A, B og C mörkuð með jafnhættulínunum

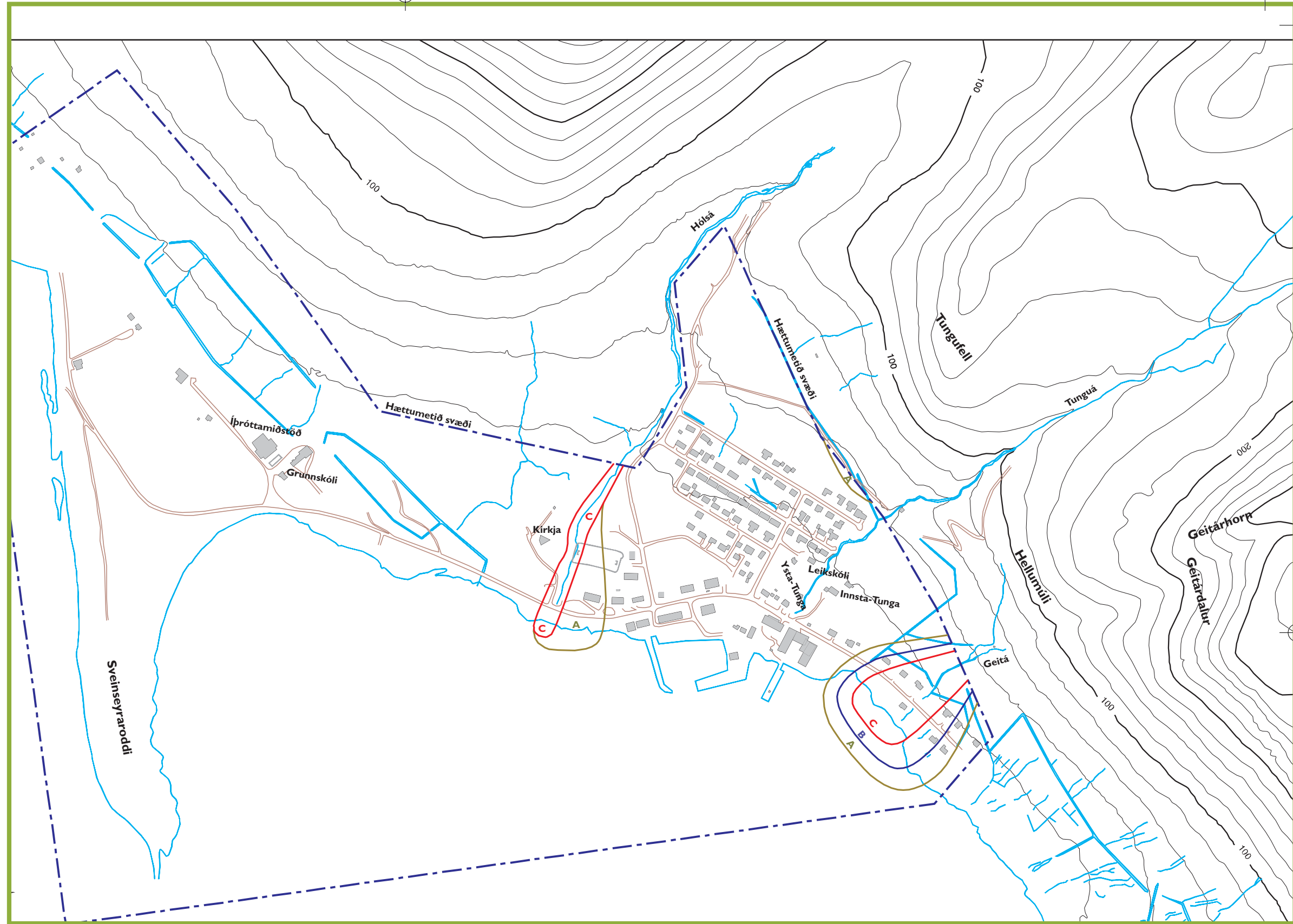
Þrenns konar hættusvæði eru mörkuð á grundvelli mats á líkindum þess að ofanflóð falli á byggð eða nálægt henni. Í reglugerð umhverfisráðherra er miðað við svokallaða **staðarárhættu** sem skilgreind er sem árlegar dánarlíkur einstaklings af völdum ofanflóða ef dvalið er öllum stundum í óstyrktu einbýlishúsi. Staðarárhætta svæða **A, B** og **C** er gefin hér upp sem tölfræðileg líkindi þess að týna lífi í ofanflóði. Þess má geta að dánarlíkur í ofanflóði á mörkum A- og B-svæða teljast svipaðar og hætta á að farast í umferðarslysi á Íslandi.

- **A-svæði: Staðarárhætta á bilinu 0,3-1 af 10.000 á ári.**
- **B-svæði: Staðarárhætta á bilinu 1-3 af 10.000 á ári.**
- **C-svæði: Staðarárhætta meiri en 3 af 10.000 á ári.**

Í tillögu að nýju hættumati er ofanflóðahætta metin í þremur þrepum og hættusvæði A, B og C afmörkuð. Hætta er minnst á A-svæði en mest á C-svæði. Utan þessara svæða telst áhættan vera viðunandi.

Áhætta – dæmi til samanburðar

- Dánarlíkur í umferðinni á Íslandi eru á bilinu 0,5-1 af hverjum 10.000 á ári en staðarárhætta/dánarlíkur á mörkum A- og B-svæða eru taldar vera 1 af hverjum 10.000 á ári.
- Áhætta þeirra sem búa nálægt bláu B-línunni á hættumatskortinu er þannig álíka mikil og áhætta vegfarenda í umferðinni. Áhætta þeirra sem búa nálægt rauðu C-línunni er hins vegar þrefalt meiri en áhætta í umferðinni.

Þekking, reynsla, aðstæður

Umfangsmiklar rannsóknir og upplýsingasöfnun eru nauðsynlegar forsendur hættumats. Skráð hefur verið saga ofanflóða (skriðufalla, krapa- og snjóflóða) á Tálknafirði og reynt að meta umfang þeirra eftir bestu fánlegum heimildum. Áhættan var metin með aðferðum sem sérfræðingar Háskóla Íslands og Veðurstofu Íslands þróuðu á árunum 1995-1999.

Að mörgu þarf að hyggja þegar metin er hætta á ofanflóðum. Við matið var meðal annars stuðst við jarðfræðilega kortlagningu.

Farið var yfir heimildir um þekkt snjóflóð og krapaflóð á svæðinu og um flóð annars staðar á landinu til að áætla skriðlengd flóða við mismunandi aðstæður.

Matsvinna

- Tillaga að hættumati vegna ofanflóða á Tálknafirði var unnin á Veðurstofu Íslands undir stjórn Þórðar Arasonar, jarðeðlisfræðings. Með honum störfuðu m.a. Hörður Þór Sigurðsson verkfræðingur og Trausti Jónsson veðurfræðingur.
- Náttúrufræðistofnun Íslands vann að þeim hluta verkefnisins sem varðar hættumat vegna skriðufalla. Að því verki unnu jarðfræðingarnir Halldór G. Pétursson, Höskuldur Búi Jónsson og Þorsteinn Sæmundsson.